

obedientiae debitae matri, et potest habere congruentem rationem; simpleiter autem irritare non potest. Imo licet ipsa contradicat, si pater postea votum confirmet, erit validum. Addo etiam, licet mater non possit per se et directe irritare haec vota, nihilominus si illi præjudicent ex parte materiae, posse illa irritare, quia hoc modo etiam votum mariti et filii puberis potest irritare. Et hoc ad summum probat ratio facta, et fortasse ideo Div. Thom. et alii auctores in plurali loquuntur de parentibus; quia loquuntur abstracte de irritatione, sive directa, sive indirecta, vel certe loquuntur de parentibus cum distributione accommoda, de unoquoque juxta suum modum, seu in casu sibi permisso; nam aliquando etiam mater habet hanc potestatem, ut statim dicemus. Et eodem modo sunt intelligenda jura allegata. Et hunc sensum confirmat exemplum de Samuele, quia licet mater eum obtulerit, non tamen sine consensu patris dicens: *Fac quod bonum tibi videtur*, 1 Reg. 1. Ad illud autem exemplum de baptismo, dico imprimis assumptum esse incertum, de quo alibi. Deinde nego similitudinem, quia baptismus est necessarius ad salutem filii ex divino jure, et ideo ad favorem filii spectat, ut sufficiat consensus matris.

22. *Quinam possint mortuo parente filiorum votum irritare?*— Altera pars de tute certa est et communis, ut patet ex allegatis auctoribus, et Abulensi., q. 15, in c. 30 Num., ubi ita exponit legem illam. Sumitur etiam ex illo Pauli ad Galat. 4: *Quanto tempore heres parvulus est, etc., sub tutoribus et actoribus est, usque ad præfinitum tempus a patre*. Unde sumitur ratio: nam tutor succedit loco patris, et consequenter eodem modo voluntas pupilli subordinatur voluntati tutoris. Et ita 20, q. 2, c. *Puella*, expresse tribuitur haec potestas tutoribus. Unde fit, ut quia mater, deficiente patre, jure ordinario habet tutelam filii, ideo tunc possit irritare vota ejus, et idem est de avo, vel quocumque ascende, deficiente propinquiori. Quando autem vel isti privantur tutela, vel omnes desunt, tutor dari solet auctoritate publica, et apud illum tunc est haec potestas, et tunc non magis poterit mater irritare votum filii sine tute, quam posset viante marito, sine illius consensu. Si autem contingat plures esse tutores, quilibet sufficiet ad irritandum votum. Et in hoc sensu dixit Sylvest., *Religio*, 2, quæst. 43, cum Innoc. et Direct., quod conditio prohibentis erit melior, quia habet sufficientem potestatem, et non

potest per alium impediri, cum non sit superior.

23. *An vota servi parvuli orbatis parentibus possint a domino irritari?—Affirmativa resolutio.*— Sed inquire potest an, si parvulus sit servus, verbi gratia, et orbatus parentibus, possitne dominus illius vota irritare, non solum indirecte, et ex parte materiae titulo servitatis, sed etiam directe, ratione impubertatis, et quasi titulo tutoris. Idem queri potest de quovis parvulo libero, qui parentibus caret, et tutorem non accepit, an illi, sub quorum cura esse contingit, habeant in hoc vicem patris et tutoris. Aliqui affirmant, et est consonum pietati et rationi. Et de domino respectu servi videtur certius, quia ratione dominii ad illum pertinet cura servi. In aliis vero, qui non succedunt quasi suo jure in hujusmodi cura, sed voluntarie, et ex quadam miseratione illam suscipiunt, res est magis incerta; potest vero fundari in præsumpta voluntate parentis. Ad majorem autem securitatem, consulendum videtur, ut ad utendum tali potestate, proprium munus tutoris ab eo, qui legitima potestate illud conferre potest, suscipiant.

24. *An possit tutor irritare vota pupilli emissae in pueritia post inchoatam pubertatem, si confirmata non sint?—Resolutio negativa.*— Hic vero speciale dubium habet, an, sicut diximus posse patrem irritare vota filii in pueritia emissae, post inchoatam pubertatem, si confirmata non sint, ita possit tutor; videtur enim eadem ratio? Nihilominus dico non posse, quia, eo ipso quod pupillus fit pubes, designit tutor esse tutor, et incipit esse tantum curator, cui noui directe persona, sed res et bona ejus commissa sunt. Amissio autem tutoris munere amittitur haec potestas, quia non personæ, id est, Petro, verbi gratia, sed muneri, seu tutori, ut tutor est, commissa erat. Item quia qui semel fuissest tutor, posset irritare vota ejus qui fuit pupillus suus, etiam si postea nec tutor nec curator ejus sit, quod est absurdum et inusitatum. Item si contingat, aliquem relinquere munus tutoris, et alium constitui loco ejus, certe jam prior non poterit irritare vota, quæ sub sua tutela pupillus fecit, si ea non irritavit dum esset tutor, quia devoluta fuit potestas ad successorem; ergo etiam non potest, quando ejus officium cessavit, et pupillus ab ejus exiit tutela, licet nullus alius successerit.

25. *Solutio.—Objectio.*— Sed objici potest quod supra de patre diximus; nam si pater

potest, cur non tutor? Nam etiam potestas tutoris respicit imperfectionem voti, et aetatem in qua factum est, non in qua irritatur. Item votum pupilli etiam includit conditionem, *Nisi tutor contradixerit*. Respondeo esse dissimilem rationem, quia pater semper manet pater, et ideo etiam semper manet integra conditio in voto inclusa respectu illius, et ipse semper retinet potestatem in ordine ad actus filii in tali aetate factos; tutor autem non habet hanc potestatem, nisi quatenus gerit vices patris, et non includitur sub conditione voti, nisi prout tutor et vicarius patris est; quæ ratio omnino amittitur cessante munere, et ideo jam non potest respectu illius impleri conditio in prioribus votis inclusa, et ideo jam non habet locum irritatio. Sicut in casu cap. ultim. de Sententia excommunic., licet Episcopus possit absolvere qui ante pubertatem clericum percussit, non poterit eadem persona id facere, si desinat esse Episcopus. Et Prælatus religionis, qui potest irritare vota, cessante munere non potest.

26. *An vota emissa a puella ante pubertatem in domo patris possint irritari ab sposo directe et per se?—Resolutio dubia.*— Tandem ex his expeditur dubium supra hue remissum, an vota, quæ emisit puella ante pubertatem in domo patris, possint irritari ab sposo directe et per se, et non tantum ratione materiae. Sub distinctione enim respondendum censeo, quia vel sponsa nondum est pubes, vel jam attigit pubertatem. In priori casu, credo posse irritare votum sponsæ, etiam antea missum, praesertim si pater jam mortuus est, quia tunc maritus habet locum tutoris, ut sumitur ex August., q. 59 in Num., c. *Noluit*, 33, q. 5. Et idem erit vivente patre, si jam filia est emancipata, et in domo sponsi, propter eamdem rationem. Hic autem casus non potest modo contingere, nisi per dispensationem mulier contrahat matrimonium de presenti ante annos pubertatis, vel nisi malitia aetatem suppleverit; nam alias non fuissest matrimonium validum, ut constat ex materia de Matrimonio. At vero si uxor jam excessit pueritiam, et pubes facta est, non credo posse virum, sed solum patrem, directe irritare votum ejus in pubertate factum, quia nec vir per se habet hanc potestatem, ut supra ostendi, nec tunc fungitur quasi munere tutoris, quia jam uxor non est capax tutelæ. Poterit autem maritus ex parte materiae irritare talia vota, si sibi præjudicium afferant, sicut de emissis post pubertatem et ante matrimonium supra dictum est, nam est

eadem vel major ratio. Et ita generaliter tradit Abulensi., supra, q. 24, et paulo ante illam. Et ita est intelligenda sententia Augustini in loco citato.

CAPUT VII.

UTRUM PRÆLATI RELIGIONUM POSSINT RELIGIOSORUM VOTA DIRECTE IRRITARE?

1. *Prima assertio: Prælati religionum possunt irritare vota subditorum, saltem ex parte materiae.*— De irritatione indirecta nemo est qui dubitet. Unde dicimus primo, Prælatos religionum posse irritare vota religiosorum sibi subditorum, saltem ex parte materiae. In hoc omnes convenient, ut ex auctoribus statim referendis constabit. Ratio autem sumitur facile ex duabus votis religiosorum paupertatis et obedientiae. Nam ratione voti paupertatis non potest religiosus facere firma vota realia, quia non potest illa facere absolute, alias essent contraria voto paupertatis, cum nihil proprium habeat, neque uti possit rebus ut propriis, id est, sine licentia Prælati; ergo talia vota necessario includunt conditionem: *Si Prælatus consenserit*, et ratione illius sunt a Prælato irritabilia, saltem ex parte materiae. Ex voto autem obedientiae sequitur idem de votis personalibus, quia ratione obedientiae pendet religiosus a suo Prælato in omnibus actionibus suis. Quod ita declarat D. Thom., d. q. 88, art. 8, ad 3. Quia Prælatus in quolibet tempore potest occupare subditum in aliquo opere consentaneo sue regulæ; ergo de nullo opere potest religiosus facere firmum votum alicuius actionis sue, quia illa requirit tempus, et illud tempus potest præoccupare Prælatus, et ita irritare votum. Et declaratur, quia omne votum personale religiosi includit hanc conditionem, *Nisi Prælatus aliud jussicerit*; ergo ratione illius poterit irritari. De qua ratione, et variis modis inducendi illam, in discurso capitii dicam.

2. *Difficultas ergo est, an Prælatus possit directe irritare vota religiosi subditi.* Et ratio dubitandi sumi potest ex auctoritate, et ratione D. Thomæ nunc explicata. Nam illa solum procedit de irritatione ex parte materiae; ergo sentit D. Thomas religiosum Prælatum solum ex parte materiae posse irritare vota subditi. Et pro eadem sententia referri potest Paludan., 4, d. 38, q. 2, art. 2, concl. 6, quantum eadem ratione utitur, et declarat illam hoc modo. Quod prælatus, licet non possit

præcipere religioso quidquid voluerit absolute, sed secundum regulam, potest nihilominus irritare quæ afferre possunt præjudicium suæ potestati; et quia in quolibet tempore potest aliquid præcipere secundum regulam, ideo potest vota personalia præjudicantia huic potestati irritare. Idem sentit Cajetanus, dum hanc irritationem etiam declarat, ex præjudicio quod fieret Prælato ex tali voto, et illud explicat eodem modo quo Paludanus, et addit posse etiam Prælatum prohibere interdum ea quæ sunt regulæ, vel contraria præcipere, si in aliquo casu magis conducant ad finem regulæ; et hoc modo vel directe, vel reductive omnia opera religiosi pendent a Prælato, et ideo vota personalia religiosi sunt irritabilia a Prælato. Tota autem hæc irritatio est indirecta ex parte materiæ; nullam ergo aliam videtur agnoscere Cajetanus. Unde consequenter addit, si qua sunt vota in religioso, quorum executionem impedire non potest Prælatus, illa non posse ab eo irritari, ut sunt vota de servandis præceptis. Et in hoc consentit Sylvester (unde eamdem opinionem sequitur), *Votum*, 3, q. 3. Idem Tabien., *Votum*, 5, n. 4; et Innoc., cum Panor., in cap. *Scripturæ*, de Voto, ubi æquiparant religiosum servo in potestate vovendi, quæ non præjudicant Prælato. Nec aliter sentit Hostiens., si attente legatur in Sum., lib. 3, tit. de Voto, § Qui possit, etc.; idem Palac., in 4, d. 38, disp. 3, circa medium; Angles supra, difficult. 2. Tandem confirmari hoc potest ratione, quia tota potestas Prælati ad irritanda vota religiosi oritur ex voto obedientiæ; sed ex voto obedientiæ non sequitur major quam indirecta; ergo non habet majorem. Minor probatur, quia votum obedientiæ solum obligat nihil fiat contrarium illi, seu in præjudicium ejus.

3. Secunda assertio: *Prælatus religionis potest subditorum vota directe irritare.* — Nihilominus dico secundo: Prælatus religionis potest directe irritare vota subditorum, tollendo obligationem voti, etiamsi circa materiam nullam mutationem faciat, vel etiamsi votum sit de materia, quæ nullum illi præjudicium affert, quia ab ipso prohiberi non potest. Pro hac sententia possunt referri Richard., in 4, d. 38, art. 4, q. 1; Angel., *Votum*, 2, n. 5; et Rosel., n. 14, quatenus non solum tenent posse Prælatum irritare omnia vota subditi, sed etiam talia vota esse nulla, donec Prælatus consentiat; unde a fortiori concederent, licet essent valida, esse directe irritabi-

lia. Et eodem modo potest citari Panormitanus in cap. ult., de Voto, n. 3, quatenus dicit religiosum non posse vovere sine licentia superioris, quia nullam voluntatem habet, et sic non posse se obligare ex voto. Expressius sumitur hæc sententia ex Soto, d. quæst. 3, art. 1, licet non sub his terminis rem eamdem intendat, cum dicit posse Prælatum auferre obligationem voti, etiamsi opus promissum non impedit, nec impedire possit, ut in his quæ alias præcepta sunt; nam hæc potestas plane pertinet ad directam irritationem. Atque idem sentit Aragon., dicto art. 8, dub. 1, conclus. 4, qui expressius declarat, hanc irritationem fieri per dominium Prælati in ipsam subditi voluntatem. Ludovic. Lop., 1 p., c. 48, ubi etiam allegat Media. et Navarrum, qui non loquuntur distincte, sed favent, quatenus nullam exceptionem faciunt, ut statim dicam. Et hæc assertio est satis conformis praxi et consuetudini religionum, ut ostendam.

4. Non est autem facile, fundamentum a priori reddere. Quidam videntur sentire hoc esse de jure ecclesiastico, ut Richard. et alii, sed non afferunt canonem seu decretum, unde colligatur. Nam c. *Monacho*, 20, q. 4, nihil probat, ut supra lib. 3, c. 5 et 6, ostendi. Item cum in Prælatis Ecclesiæ, ut tales sunt, non sit potestas irritandi vota, difficile creditu est potuisse illam dari Prælatis religionum, ex sola potestate jurisdictionis, quam habent ad leges positivas ferendas. Alii ergo dicunt hanc potestatem convenire Prælatis religionum ex jure divino, non quidem positivo (hoc enim nullum invenitur), sed naturali, quod clarius quam alii, explicuit Aragon. supra, paulo ante quartam conclusionem, qui Cajetanum allegat; sed Cajetanus loquitur de irritatione ex parte materiæ. Quod si inquiras, cum status ipse religiosus sit de jure ecclesiastico, quomodo possit hæc potestas esse de jure naturali, respondet sœpe contingere ut, supposita institutione aliqua de jure ecclesiastico, sequatur obligatio aliqua ex jure naturali. Sicut licet consecratio calicis sit de jure positivo, nihilominus debetur illi reverentia ex jure naturali, et vendere illum ut consecratum est simonia contra jus naturale. Et in præsenti potestas ad indirectam irritationem ex jure naturali est, quia posito voto paupertatis et obedientiæ, ex illis necessario sequitur. Et idem est in servo: nam jure humano servus factus est; post servitutem autem jure naturali sequitur potestas irritandi in domino; religiosus autem servo æquiparatur, ut late-

Navar., Comment. 2 de Regul., n. 30 et 34; tare. Prior pars evidens est, tum quia vinculum professionis, et jus inde acquisitum superius firmum est et irrevocabile; tum etiam quia posterius votum non potest esse contrarium priori, alias esset invalidum. Accedit, quod professio religiosa eo modo, quo fit, approbata est et confirmata ab Ecclesia, ratione cuius dici potest, religiosum non tantum voluntate sua, sed etiam Ecclesiæ auctoritate, ita transtulisse voluntatem suam in voluntatem superioris, ut ab illa pendeat in omni voto et obligatione sua; ergo non potest posse illam subjectionem revocare, nec se obligare absolute, sed cum illa dependentia. Posterior autem pars constat ex dictis de votis pupilli, et de irritatione in genere, quia in simili conditione in voto inclusa fundatur. Atque ad hunc sensum facile accommodari potest ratio D. Thomæ. Et fortasse non aliud intendit Richard. quoad hanc partem; dicitur enim hæc potestas esse de jure ecclesiastico, quatenus status religiosus quoad modum et determinationem est ex institutione Ecclesiæ; inde vero sequitur ex natura rei dicta potestas, quia semper intercedit obligatio et traditio religiosa voluntaria, quia sine suo consensu non potuisset ad talem subjectionem compelli.

7. Tertia assertio: *Prælatus potest omnia vota religiosi irritare, quæ in illo statu impleri possunt.* — Dico tertio: Prælatus potest omnia vota religiosi irritare, quæ in illa religione et statu impleri possunt et debent. Hæc assertio sequitur evidenter ex præcedenti, quia subiectio illa voluntatis religiosi est universalis, et in omnibus dictis votis includitur prædicta conditio. Et ita consequenter opinantur Soto, et alii supra citati; et Medin., in Summa, 1 p., c. 14, § 7, universaliter loquitur; et Navar., c. 12, n. 63; et moderni communiter ita sentiunt. Et potest confirmari ex D. Thoma, quatenus ex ejus principio colligitur, quia religiosus subditus est Prælato, quantum ad suas operationes, secundum professionem regulæ, id est, quantum moraliter necessarium vel opportunum esse potest ad regulæ observationem; sed inter alia opera ipsius religiosi est ipsum vovere, et obligatio inde orta circa quacumque materiam; ergo in hoc etiam subditus religiosus Prælato suo in quacumque materia. Non ergo oportet excipere materiam præceptorum, ut Cajetanus et alii faciunt, quia vota circa illam addunt gravamen, quod potest impedi potius quam juvare in tali statu, et in illo etiam pendet voluntas re-

6. Ex hoc ergo pacto inito cum Prælato religionis in professione, et confirmato per obedientiæ votum, relinquitur voluntas religiosi impotens ad vovendum absolute, sed tantum sub conditione implicita, *Si superior consenserit*, vel saltem si non contradixerit, et ex tali modo vovendi consequenter suboritur, ut possit superior directe ipsum votum irri-

ligiosi a suo Prælato. Et confirmatur; nam si hæc vota excipienda essent, maxime quia Prælatus non potest impedire illa opera; hæc autem ratio non sufficit, alias multa alia vota essent excipienda, præsertim negativa, quæ sine impedimento obedientiæ debita fieri possunt, ut votum non ingrediendi cellam alterius, vel non loquendi, et similia, quæ non requirunt speciale tempus ut serventur. Neque refert quod possit contrarium præcipi; nam hoc ipsum includitur in materia talis voti, scilicet, non facere hoc sine voluntate Prælati; sic ergo non erit votum irritabile, quod et falsum est, et a Cajetano et aliis non conceditur.

8. Unde neque excipienda sunt vota de operibus supererogationis consentaneis regulæ. Nam, licet a Prælato non prohibeantur, nec forte absque causa prohiberi possint, vota illorum irritari possunt sine alia causa, propter dependentiam voluntatis, et quia non expedit religioso talem obligationem habere, licet opus expediat. Item multo minus excipi possunt hora opera, quæ per regulam injunguntur, nec illius observantiam impediunt; quia, etiamsi hæc liceant, et Prælatus nolit illa prohibere, potest tollere vinculum voti circa illa, quia in illud semper habet potestatem propter easdem rationes. Denique nec de votis mere internis exceptionem facio; nam, licet religiosus voeat exercere quotidie tot actus amoris Dei, aut fidei, aut internæ pœnitentiæ, etc., potest Prælatus onus voti auferre, etiamsi non possit tales actus prohibere, tum quia mere interni sunt, tum etiam quia nihil impediunt alia opera obedientiæ, sed cum illis simul fieri possunt. Hæc denique tanta amplitudo seu universalitas hujus potestatis Prælati religionis usu et consuetudine satis comprobatur, et revera est necessaria ad conveniens regimen illius status. Et ideo est potestas directa in ipsam obligationem, et non tantum media prohibitione materiæ; quia cum sola indirecta irritatione non potest reddi sufficiens ratio tante universalitatis.

9. *Prælatus non potest irritare votum transundi ad strictiorem religionem.* — Addita vero nihilominus est limitatio ad vota in eodem statu, et religione implenda, ad excipiendum votum transundi ad strictiorem religionem, quod omnes excipiunt, negando posse irritari a Prælato religionis, ut patet ex Cajet., Soto, et aliis supra; et Navar., cons. 4, alias 30, de Voto, et sumitur ex cap. *Licet*, de Reg., quatenus declarat, in transitu ad arc-

tiorem, non pendere religiosum ex consensu sui Prælati; unde sumitur ratio supra tacta, lib. 3, cap. 5, quia professio religiosa, cum sit de quadam bono perfectionis, non potest melius impedire, et ideo semper includit conditionem, ut liceat ad meliora vota transire; ac propterea illa materia reservata etiam est, ut de illa possit religiosus absolute vovere, et sine dependentia a Prælato, et inde est ut ab eo irritari non possit. An vero possit dispensari, dicemus inferius, ubi etiam explicabimus quomodo hoc intelligendum sit, quando transitus hic prohibetur per specialia privilegia.

10. *Ad quas personas extendatur hæc potestas irritandi vota, quam habent Prælati religionum.* — Atque hinc obiter infertur, potestatem hanc posse exerceri a Prælati religionis circa omnes personas sibi subditas ex vi professionis et obedientiæ, et non circa alias. Patet, quia tota hæc potestas fundatur in pacto et voto professionis; ergo omnes sic profecti sunt capaces hujus irritationis, et soli illi. Prior pars illationis patet, quia causa illa est sufficiens, et in omnibus aequaliter efficax. Quod intelligendum est, si religiosus habeat Prælatum superiorem. Nam si Summus Pontifex sit religiosus, non habebit a quo vota ejus irritabilia sint, sed id est per accidens ex defectu superioris. Vota etiam Episcopi regularis non poterunt irritari a propriis Prælati religionis, quia non subjicitur illis; poterunt tamen irritari a Summo Pontifice, qui etiam habet hanc potestatem circa religiosos, ut infra dicam, et religiosus, licet sit Episcopus, semper manet subjectus Pontifici, non solum ut Episcopus, sed etiam ut religiosus. Altera vero pars exclusiva constat, quia vinculum religionis est adæquata ratio hujus potestatis ex parte Prælati, et subjectionis ex parte religiosi; ergo ubi non fuerit illud vinculum, neque erit hæc potestas. Statim vero occurrebat dubium, an sit necessaria professio per vota solemnia, vel sufficiat per simplicia, ut in quibusdam religiosis Societatis? Sed respondeatur sine dubio sufficiere quamlibet, ut in speciali tractatu de religionis statu in sequentibus dicetur.

11. *Non possunt Prælati religionum novitorum vota irritare directe.* — Deinde occurrit dubium annexum huic resolutioni, de novitiis, an possint Prælati religionum eorum vota irritare. In quo unum est certum, scilicet, directe non posse, ut tradit Navar., c. 12, n. 63, et videntur supponere Sylvest., *Votum*, 4, q. 7, dist. 3; et Archid. ac Palud., quos refert et sequuntur communiter moderni. Et ratio est

jam tacta, quia deest in novitio subjectio ex obligatione obedientiæ, in qua fundatur hæc directa irritatio. Quæ ratio probat ex vi votorum, si absolute fiant; si autem novitus expressa ac privata intentione ponat in voto suo conditionem: *Si Prælatus*, vel magister novitorum probaverit votum, vel in illo consenserit, tunc clarum est posse ab eis irritari per subtractionem conditionis apposita. Sed hoc commune est cuique voventi, ut supra dictum est; potest tamen frequentius accidere in novitiis, estque illis consulendum ut non aliter voventur.

12. *Probabile est indirecte posse novitorum vota a suo Prælato irritari, quæ gubernationem ejus impediverint.* — At vero indirecte, seu ex parte materiæ, probabile est posse Prælatum irritare vota novitii, quæ gubernationi et convenienti ordini religionis præjudicium attulerint; quia quoad hoc habet Prælatus potestatem in novitium, non provenientem ex voto, sed ex jurisdictione, cui pro tunc novitius subjectus est, ut infra suo loco dicetur. Imo probabile est talia vota quoad illam partem esse impeditiva majoris boni, et ideo pro tunc de se non obligare, si Prælatus jubeat ea non servari, sed sequi ordinem religionis. Quia debet novitus regulam servare, et paratus esse ad obediendum superiori, ut possit et religionem probare, et ab ea probari; nec votum potest contra hoc obligare, et ita potest saltem pro tunc suspendi, quam vocamus indirectam irritationem. Unde fit ut illa non extendatur ad omnia vota novitii, sed ad illa præcise quæ tale præjudicium attulerint, neque simpliciter fiat pro omni tempore, sed tantum dum status ille durat. Unde si novitus ad sæculum redeat, tenebitur servare illa, si ad illud tempus relata sunt. Et si sint realia, irritari aut suspensi non poterunt, quia eorum executio religionis observantiam non impedit; nec denique tolli possunt vota de observatione præceptorum, vel similia. An vero per modum dispensationis vel commutationis talia vota auferri possint, infra suis locis dicetur. Atque hæc etiam procedunt cum proportione de votis emissis in sæculo ante ingressum ad novitium, de quibus votis tractando de commutatio latius dicemus.

13. *Quarta assertio.* — *Quid requiratur ad directam irritationem votorum religiosi, et quos effectus habeat hæc irritatio?* — Dico quarto: ut votum religiosi irritetur simpliciter et directe, necesse est ut Prælato aliquo modo innotescat; tunc autem votum sic irritatum non amplius redit, etiamsi Prælatus revocet irritationem, nisi a subdito iterum voluntarie fiat. Tota assertio est clara et certa, eamque docuit Cajet., d. art. 8, et in Sum., verb. *Votum*, c. 3, quem alii sequuntur, et specialiter Navar., d. c. 69. Et prima pars patet, quia voluntas non operatur circa incognita; irritatio autem non fits sine voluntate; ergo ut cadat directe in obligationem voti, oportet supponi voti cognitionem. Dices: posset Prælatus sua auctoritate irritare vota subditorum, si forte illa habent, etiamsi ei non fuerint manifestata. Respondeo, tunc irritationem esse quasi conditionata de praesenti, quæ transit in absolutam, si conditio extat, et ideo sine dubio habet effectum; tamen tunc non fit sine aliqua præcognitione, quia præcognoscitur esse posse, ut votum sit et occultetur, et stante conditione, voluntas fertur in votum prout est in re, et ideo in conclusione posui illam particulam *aliquo modo*. Altera vero pars conclusionis saepè probata est in superioribus, quia obligatio extincta non reviviscit. Neque etiam in praesenti potest a superiore imponi, quia obligatio voti personalis est, et a propria voluntate omnino pendet.

14. *Differentia inter irritationem directam et indirectam votorum.* — Atque hinc colligitur differentia inter irritationem directam et indirectam in his votis. Nam si religiosus velit suum votum irritari simpliciter, ita ut non redeat, oportet ut illud revelet Prælato, ut Prælatus velit ipsum votum simpliciter tollere. Alioqui si subditus petat a Prælato facultatem faciendi opus promissum, tacita promissione, votum non manebit irritum simpliciter, etiamsi Prælatus neget facultatem, sed ad summum manebit suspensum, quando illa facultas necessaria fuerit ad tale opus exequendum secundum regulam. Et hoc sentit Cajet., d. art. 8, ut notatum est supra, in lib. 3. Et similiter licet Prælatus prohibeat opus promissum, non tollit simpliciter et in se votum quod ignorabat, sed simpliciter impedit executionem, quamdiu prohibitio durat. Imo, licet habeat notitiam voti, potest pro suo arbitrio illud vel directe irritare, vel tantum suspendere pro aliquo tempore, aut solum materiam prohibere, quia cum sit liber, non cogitur operari secundum totam potestatem suam, neque ibi est aliquid quod impedit talem usum potestatis. De quo redit sermo in capite sequenti.

15. *An cum votum non manifestatur superiori, sed pelitur tantum facultas operis, et ille negat, subditus teneatur iterum licentiam*

petere. — Insurgit vero hic dubitatio, quando votum non manifestatur superiori, sed petetur tantum facultas operis, quam ille negat, an subditus teneatur iterum petere licentiam. Nam Cajetanus, d. art. 8, et in Sum., verb. *Votum*, c. 3, dieit teneri iterum atque iterum congruis temporibus, prout prudentia dictaverit. Nam votum non fuit extinctum; ergo semper obligat; ergo saltem ad petendam licentiam, sine qua impleri non potest. Aliis difficile videtur hoc onus imponere religioso, quia non tenetur esse importunus Praelato, nec est verisimile voluisse per votum se ad hoc obligare. Et ita sentit Palaci., 4, d. 38, disp. 3; existimat tamen ille, votum illud omnino extingui, etiamsi a Praelato ignoretur. Hoc autem non potest esse universaliter verum, ut ex dictis constat, et ideo considerandam esse censeo materiam voti et duracionem ejus. Nam si votum solum obligat pro determinato tempore vel actu, et pro illo petetur facultas et negatur, non oportet facultatem iterum petere; nam votum per lapsum temporis extinguetur, quia pro tempore, pro quo obligare poterat, impleri non potuit, seu conditio non fuit impleta. Si autem obligatio voti est diurna, quia licentia semel petita non extenditur moraliter ad totum illud tempus, tunc prudenti arbitrio erit iteranda petitio licentiae, neque illud est onus nimium, vel importunum, quia non fit repetita licentia circa idem tempus, et consequenter neque ad eosdem numero actus.

16. Non peccat religiosus petens a Praelato irritationem voti, etiam sine justa causa. — Sed quæres an peccet religiosus petens a suo Praelato irritationem voti, quando non habet causam, quæ ad justam dispensationem sufficeret. Respondeo, ex sententia omnium non peccare, quia utitur jure suo. Item quia votum non fuit absolutum, sed conditionale, et per illud se non obligavit ad cavendum ne conditio impeditetur, vel ad non procurandum ut non poneretur, ut constat ex communi modo vendi. Item in statu religioso, per se loquendo, melius est ut Praelatus habeat notitiam voti, ut de subdito disponat, prout expedire judicaverit; ergo proponere votum Praelato non est malum. Nec etiam est peccatum se ostendere propensum ad irritationem, quia hoc neque est contra votum, neque contra aliud præceptum, et quia dubium est an id magis conveniat. Tandem qui sentit onera religionis, sine peccato frui potest commodis illius; ergo qui se subjicit potestati superioris, ut ab illo one-

ra recipiat, non peccat procurando lictis mediis aliquod levamen per ejusdem potestatem; sicut ergo non peccat Praelatus irritando, ita nec subditus petendo.

17. Quinta assertio. — *Quilibet Praelatus ordinarius religionis a proximo usque ad supremum habet hanc potestatem irritandi vota religiosorum.* — Dico quinto: quilibet ordinarius Praelatus religionis a proximo usque ad supremum habet hanc potestatem irritandi vota religiosorum, cum aliqua subordinatione inter se. Probatur primo generaliter, quia votum obedientie ad hos omnes extenditur. Unde omnes acquirunt jus et potestatem in voluntatem religiosi ad dirigendam et moderandam illam in spiritualibus; et ideo omnes participant potestatem irritandi subditorum vota. Quia vero multitudo sine ordine pareret confusionem, necesse est ut inter habentes hanc potestatem sit subordinatio et dependencia; nam superior potestas semper major est, et potest inferiorem cohibere, ut per se patet, et in sequentibus amplius exponetur. Igitur habent hanc potestatem imprimis abbates priores, guardiani, rectores, et similes, qui in unoquoque conventu Praelati sunt. Hi enim jurisdictionem spiritualem habent, et præcipere possunt in virtute obedientiae, et ideo ex vi sui muneris hanc participant potestatem. At vero si quos habent sub se coadjutores regiminis, ut vicarios vel ministros, illi non habent hanc potestatem ordinariam, sicut nec spiritualem jurisdictionem habent, nisi delegatam accipiant, vel quando in absentia Praelati vicem illius gerunt cum tota jurisdictione, juxta uniuscujusque religionis consuetudinem. Deinde continentur sub his Praelatis omnes superiores habentes universaliorum potestatem, ut provinciales et Generales, et si qui sunt intermedii. Nam hi omnes sunt ordinarii pastores, et universaliorum habent potestatem, quæ principaliter in Generali residet, deinde aliis cum proportione communicatur, et ideo de his nulla est dubitatio.

18. Potestas directe irritandi vota religiosorum principaliter est in Summo Pontifice. — Solet autem queri de Summo Pontifice, an habeat hanc potestatem in religiosos, cum in alios fideles illam non habeat, ut supra dictum est. In quo dicendum est, potestatem hanc principaliter esse in Summo Pontifice tanquam in supremo Praelato eujuscumque religionis, non ex communi titulo supremæ jurisdictionis, quam in Ecclesia habet, quia sola non sufficit, ut probat ratio facta, sed ex vi profes-

sionis et obedientiae religiosæ; nam ipse est qui principaliter illam acceptat, et alii in virtute concessionis et approbationis ejus, ut latius tractando de statu religionis dicemus. Et in praesenti docent Cajet., d. q. 88, art. 12; Soto, d. q. 3, art. 1; Navar., d. c. 12, n. 66, et alii communiter. Idemque erat olim cum proportione de Episcopis, quando religiosi erant illis immediate subjecti, et in eorum manibus profitebantur, et fere illis erat commissa religionum approbatio pro suis dioecesis. Nunc vero non habent hanc potestatem Episcopi in religiosos exemptos, quia nec sunt sub eorum jurisdictione, nec illis specialem obedientiam vovent. Habent tamen illam in moniales sibi proxime subjectas, et in alios, si qui sunt, qui in manibus eorum profiteantur, et sub eorum obedientia immediate versentur, de quo latius in materia de statu.

19. Praelatæ monialium habent potestatem irritandi vota earum, saltem indirecte. — *Probabilis est habere potestatem Praelatas monialium directam ad earum vota irritanda.* — Præterea solet specialiter queri an Praelatæ monialium hanc habeant potestatem, cum jurisdictionem spiritualem non habeant juxta receptam sententiam. Respondeo imprimis habere abbatissas seu priorissas potestatem ad irritandum vota subditarum, saltem indirecte, et ex parte materiæ, in his quæ ordinario regimini earum præjudicium afferre possunt. Nam illæ revera habent jus præcipendi intra limites suæ domesticæ gubernationis, et inde ex natura rei sequitur illa potestas; quia necesse est ut votum includat hanc conditionem, quia alias esset de re iusta. Item hoc est necessarium ad conveniens regimen talium monasteriorum, ut ex supra dictis constat a paritate rationis. Nec ad hoc est necessaria jurisdictio, sed potestas illa quasi dominativa seu œconomica sufficit. De potestate autem ad directe irritandum non videtur res tam clara; quia illa potestas non videtur his feminis necessaria, quia sufficit quod Praelati illam habeant, quibus spiritualis gubernatio religiosarum principaliter commendata est. Sed nihilominus probabilis est etiam hanc potestatem habere abbatissas, quia illis etiam subdite obedientiam vovent, et ab illis ita pendent, ut sine earum consensu firmiter obligari non possint; et ad hanc etiam potestatem non est necessaria jurisdictio, sed professionis obligatio sufficit. Confirmatur, quia mater saltem tutrix habet potestatem directe irritandi vota filiarum impubescens.

3. Secunda assertio. — *superior Praelatus potest irritare votum confirmatum ab inferiori.*

— Objectio. — Dico secundo: superior Praelatus potest irritare votum confirmatum ab inferiori, vel de ejus licentia factum. Utramque conclusionem posuit Richard., 4, dist. 38, art. 4, quæst. 3; et Astens., in Sum., lib. 1, tit. 20. Ratio est eadem quæ conclusionis præce-

rum; cur ergo non poterit illam habere abbatis, licet femina sit, cum ratio obedientiae religiosæ ad hoc sufficiat? Et ita sentit Angles supra, difficult. 7; et Alcocer., in Summa, c. 16.

CAPUT VIII.

UTRUM VOTUM FACTUM DE LICENTIA PRÆLATI, VEL AB EO CONFIRMATUM, POSSIT AB EODEM VEL ALIO PRÆLATO RELIGIONIS IRRITARI?

1. *Quia Praelati Religionis habentes hanc potestatem plures sunt, ut dixi, ideo variae possunt fieri comparationes. Una est superioris ad inferiorem, et e converso; alia est ejusdem Praelati ad se ipsum diversis temporibus, vel ad successorem in potestate aequalem. Et ita quatuor insurgunt interrogations: an inferior possit irritare votum a superiori approbatum; secunda, an e converso superior possit irritare approbatum ab inferiore; tertio, an idem Praelatus possit irritare votum sua auctoritate factum vel confirmatum; quarta, an successor.*

2. *Prima assertio: inferior non potest irritare votum confirmatum a superiori.* — *Objectio.* — *Solutio.* — Dico primo: inferior non potest irritare votum confirmatum a superiori. Probatur: potestas superioris, sive jurisdictionis, sive dominativa, non pendet ab inferiori; ergo non potest irritare inferior quod fecit superior. Dices: votum subditi includit conditionem: *Nisi Praelatus repugnaverit;* ergo oportet ut nullus repugnet; ergo, eo ipso quod unus repugnat, etiamsi ali majores consentiant, ille sufficit ad irritandum votum. Respondeo, intelligi conditionem, *Nisi repugnet efficaciter et valide;* at vero stante confirmatione superioris, jam non potest inferior efficaciter resistere, sicut non potest revocare licentiam quam dedit superior. Et ita potius hinc confirmatur assertio. Est denique necessaria hæc assertio propter debitam dependentiam et subordinationem, quam diximus capite præcedenti, esse inter hos Praelatos, etiam in usu hujus potestatis.

3. *Secunda assertio: superior Praelatus potest irritare votum confirmatum ab inferiori.* — *Objectio.* — Dico secundo: superior Praelatus potest irritare votum confirmatum ab inferiori, vel de ejus licentia factum. Utramque conclusionem posuit Richard., 4, dist. 38, art. 4, quæst. 3; et Astens., in Sum., lib. 1, tit. 20. Ratio est eadem quæ conclusionis præce-